

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 23Co/218/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2218200213
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 08. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Bundzelová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2019:2218200213.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Ľubica Bundzelová a sudkýň: JUDr. Iveta Jankovičová a JUDr. Daša Kontríková, v právnej veci žalobcu: Intrum Slovakia, s.r.o., IČO: 35831154, Mýtna 48, Bratislava, zastúpený: JUDr. Ján Šoltés, advokát so sídlom v Bratislave, proti žalovanému: A. R., nar. XX.XX.XXXX, N. F. XXX, F., o 4.273,14 eur s príslušenstvom, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda, č. k. 19Csp/10/2018-60 zo dňa 22. júna 2018 v zamietajúcej časti (výrok II.), takto

rozhodol:

Rozsudok súdu I. inštancie sa r u š í v časti zamietnutia žaloby a trov konania a v tejto časti sa mu v r a c i a na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Súd I. inštancie výrokom I. z dôvodu čiastočného späťvzatia žaloby zastavil konanie v časti o zaplatenie 76,20 eur s 8,05 %-ným ročným úrokom z omeškania zo sumy 55,80 eur od 31.03.2015 do 14.06.2018, výrokom II. zamietol žalobu v zostávajúcej časti o zaplatenie 4.196,94 eur s 8,05 %-ným ročným úrokom z omeškania:

- zo sumy 4.252,74 eur od 31.03.2015 do 14.06.2018 a

- zo sumy 4.196,94 eur od 15.06.2018 do zaplatenia a výrokom III. rozhodol o trovách konania tak, že stranám sa nepriznáva nárok na náhradu trov konania.

2. Súd I. inštancie pri rozhodnutí aplikoval ust. § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“) v znení účinnom v čase rozhodovania súdu (orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával), § 451 ods. 1 a, § 52 ods. 3, § 657 Občianskeho zákonníka (ďalej iba „OZ“). Vecne tým, že preskúmanou zmluvou o pôžičke sa veriteľ zaviazal žalovanému poskytnúť pôžičku v sume a za podmienok uvedených v časti A. tohto rozsudku a žalovaný sa zaviazal pôžičku vrátiť spolu s úrokmi. Takto vymedzený predmet zmluvy potom zodpovedá definícii zmluvy o pôžičke podľa § 657 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Vzhľadom na záväzok poskytnúť peňažné prostriedky uzatváral veriteľ zmluvu o pôžičke v rámci svojej podnikateľskej činnosti, a preto sa považuje za dodávateľa v zmysle § 52 ods. 3 OZ. Z absencie údajov v zmluve, ktoré by žalovaného identifikovali ako podnikateľa (IČO, DIČ, miesto podnikania, podnikateľský účel pôžičky), je zrejmé, že žalovaný pri uzatváraní zmluvy nekonal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, a preto sa považuje za spotrebiteľa (§ 52 ods. 4 OZ). Keďže predmetná zmluva o pôžičke bola uzavretá medzi dodávateľom a spotrebiteľom, vzťah z nej vyplývajúci je vzťahom zo spotrebiteľskej zmluvy (§ 52 ods. 1 OZ). Odplata za pôžičku bola v zmluve dohodnutá v podobe ročnej úrokovej sadzby 32 %. Takýto úrok však celkom zjavne presahuje rámec odplaty bežne požadovanej za poskytnutie peňažných prostriedkov v obdobných vzťahoch a podľa názoru súdu sa preto prieči

dobrym mravom. Podľa judikatúry Najvyššieho súdu SR (napr. rozsudok NS SR z 26. apríla 2012, sp. zn. 5 Cdo 26/2011) pri dojednávaní úrokov za poskytnuté peniaze totiž koná v súlade s dobrými mravmi len ten veriteľ, ktorý požaduje primeraný úrok bez ohľadu na to, v akej situácii dlžník uzatvára zmluvu, teda len veriteľ, ktorý sa „uspokojí“ s primeranou výškou odplaty (odmeny) za užívanie požičanej istiny a ktorý svoje voľné peňažné prostriedky mieni „zhodnotiť“ obvyklým spôsobom. Nezodpovedá preto všeobecne uznávaným vzťahom medzi ľuďmi, aby dlžník poskytoval veriteľovi neprimerané až úžernícke úroky. Podľa názoru Najvyššieho súdu SR, s ktorým sa súd stotožňuje, je neprimeranou, a preto odporujúcou dobrým mravom, taká výška úrokov, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru v dobe dojednania obvyklú, určenú najmä s prihliadnutím k najvyšším úrokovým sadzbám, uplatňovaným bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek. Súdu je známe (§ 186 CSP), že úroková miera nových úverov (spotrebiteľských úverov pre domácnosti na obdobie 1 - 5 rokov) bola v apríli 2012 na úrovni 11,42 %. Odplata požadovaná veriteľom v tejto veci (32 %) presahovala túto úroveň viac takmer 3-násobne. Takýto exces treba bezpochyby vyhodnotiť ako podstatný a dohodu o úrokovej sadzbe ako neplatný právny úkon (§ 39 Občianskeho zákonníka). Dôsledkom neplatnosti dohody o úrokovej sadzbe, ktorá je v zmysle záverov obsiahnutých v rozsudku Najvyššieho súdu SR z 26.04.2012, sp. zn. 5Cdo/26/2011, neoddeliteľnou časťou zmluvy o pôžičke, je potom neplatnosť celej zmluvy o pôžičke.

3. Veriteľ tak poskytol žalovanému peňažné prostriedky bez platnej zmluvy. Ak je zmluva neplatná, do úvahy prichádza posúdenie poskytnutého plnenia (istiny) ako bezdôvodného obohatenia plnením z neplatného právneho úkonu podľa § 451 ods. 2 OZ, z pohľadu, či by na jeho vydanie nemohol mať žalobca nárok podľa § 451 ods. 1 OZ. Odhliadnuc od toho, že žalobca v konaní nikde netvrdil, že by zaplatenie uplatňovaného nároku požadoval z dôvodu, že sa ním žalovaný bezdôvodne obohatil (pričom je len na ňom, aby žalobu skutkovo riadne vymedzil, pretože jej neskoršia zmena, za ktorú sa považuje aj uvedenie iných rozhodujúcich skutočností podľa § 140 ods. 2 CSP, nie je v tomto spotrebiteľskom spore podľa § 294 CSP prípustná), žalobcovi nie je možné priznať uplatňovaný nárok z dôvodu premlčania.

4. V dôsledku toho, že v danej veci ide o spotrebiteľský spor, je súd povinný postupovať v zmysle ešte stále účinného § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a prihliadať na prípadné oslabenie nároku žalobcu ako dodávateľa vrátane premlčania. Súd si je vedomý rozhodnutia Ústavného súdu SR zo 07.02.2018, PL. ÚS 11/2016, avšak tým toto rozhodnutie nie je zverejnené v Zbierke zákonov, ustanovenie § 5b zostáva naďalej účinné (porov. § 41 a 41a ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, v znení neskorších predpisov).

5. Žalovaný bol podľa § 451 ods. 1 OZ povinný vydať získané bezdôvodné obohatenie, teda poskytnutú sumu 4.803,26 eur, z ktorej ale žalovaný uhradil doposiaľ 4.192,49 eur, takže by mal nárok len na rozdiel vo výške 610,77 eur. Tento nárok sa však podľa § 107 ods. 1 OZ premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil. Veriteľ túto sumu žalovanému poskytol 25.04.2012, takže týmto okamihom vedel, že sa žalovaný na jeho úkor bezdôvodne obohatil. V tento deň začala plynúť dvojročná premlčacia doba, ktorá uplynula 25.04.2014, čo bráni tomu, aby súd žalobe podanej v roku 2018 vyhovel. Keďže premlčaný je celý dlh, je premlčané aj príslušenstvo, a preto súd žalobu zamietol aj v zostávajúcej časti (výrok II).

6. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania (§ 262 ods. 1 CSP) vychádzal súd z toho, že žaloba bola podaná v celom rozsahu (vrátane rozsahu dotknutého čiastočným späťvzatím žaloby) nedôvodne, pretože už v čase podania žaloby v pôvodnom rozsahu bol žalobcov nárok premlčaný a súd na premlčanie v tejto spotrebiteľskej veci prihliada ex offo. Žalobcovi preto ako neúspešnej strane nárok na náhradu trov konania nepatrí (§ 255 ods. 1 CSP a contrario) a žalovaný by síce nárok na ich náhradu mal, avšak keďže zo spisu nevyplýva, že by mu v konaní nejaké trovy vznikli, súd mu tento nárok nepriznal (porov. uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28.02.2018, sp. zn. 7Cdo/14/2018; výrok III.).

7. Proti rozsudku súdu I. inštancie v zamietajúcej časti a v časti náhrady trov konania podal odvolanie žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu. Uviedol, že rozhodnutie súdu I. inštancie nie je správne. Žalovanému bol poskytnutý úver vo výške 4.803,26 eur, ktorý sa zaviazal vrátiť v 92 pravidelných mesačných splátkach á 127,61 eur. Navýšenie úveru predstavuje len zmluvne dojednaný úrok vo výške ročnej úrokovej sadzby 32,00 %. Celková čiastka, ku ktorej zaplateniu sa žalovaný zaviazal predstavuje 11.740,12 eur, navýšenie úveru predstavuje 6.936,86 eur. Odplata za poskytnutie spotrebiteľského úveru nachádza svoje vyjadrenie v RPMN vo výške 32,00 % zhodne s dojednanou

úrokovou sadzbou, nakoľko jedinou odplatom poskytnutého úveru je len zmluvný úrok. Výška priemernej hodnoty RPMN pre úvery vo výške od 1.500 eur do 6.500 eur vrátane so splatnosťou od 5 do 10 rokov zverejnená naposledy v čase uzavretia úverovej zmluvy MFSR v súlade s ust. § 21 ods. 2 z. č. 129/2010 Z. z. v Súhrnných informáciách o údajoch o novoposkytnutých spotrebiteľských úveroch veriteľmi za 4.štvrtrok 2011 so stavom ku dňu 31.12.2011 predstavovala 18,77 % tak, ako je táto hodnota uvedená v úverovej zmluve (priemerná hodnota RPMN). Súdna prax zaujala názor, že postup súdu podľa § 3 ods. 1 OZ má miesto len vo výnimočných situáciách, napr. v prípade šikanózneho výkonu práva účastníkom zmluvného vzťahu. Korektív dobrých mravov nesmie byť na ujmu princípu právnej istoty a nesmie neprímerane oslabovať subjektívne práva účastníkov vyplývajúce z právnych noriem.

8. Nie výška úrokovej sadzby, ale celková výška odplaty vyjadrená prostredníctvom RPMN je rozhodujúcim faktorom pre ustálenie celkových nákladov spotrebiteľa spojených s úverom. Veličina vyjadrená prostredníctvom RPMN predstavuje celkovú odplatu spojenú s úverom, tj. navýšenie úveru, ktoré je povinný dlžník veriteľovi zaplatiť a tento faktor je rozhodujúci pre ustálenie primeranosti odplaty. Výška dojednanej odplaty za poskytnutie spotrebiteľského úveru v úverovej zmluve 32,00 % neprevyšuje odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch podľa ust. § 53 ods. 6 OZ platného a účinného v čase uzavretia úverovej zmluvy a je v súlade so zákonom stanovenou maximálnou výškou odplaty pri poskytnutí peňažných prostriedkov spotrebiteľovi podľa ust. § 1a ods. 1 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 platného a účinného od 1.9.2014. Napriek skutočnosti, že uvedené pravidlo maximálneho stropu výšky odplaty nebolo v čase dojednania úverovej zmluvy v platnosti, zastáva názor, že pokiaľ sám zákonodarcu považuje odplatu pri poskytnutí peňažných prostriedkov spotrebiteľovi do výšky 2x priemernej RPMN za akceptovanú, v takom prípade výška dojednanej odplaty dojednaná v predmetnej úverovej zmluve, nemôže byť označená za neprímeranú a v rozpore s dobrými mravmi.

9. Dojednaná odplata v úverovej zmluve vo výške 32,00 % nepresahuje 2x váženého priemeru priemerných hodnôt RPMN za všetky typy spotrebiteľských úverov zverejneného MFSR v Súhrnných informáciách o údajoch o novoposkytnutých spotrebiteľských úveroch veriteľmi za 4.štvrtrok 2011 so stavom ku dňu 31.12.2011 vo výške 20,40 % a zároveň nepresahuje 2x priemernej výšky RPMN zverejnenej MFSR v Súhrnných informáciách o údajoch o novoposkytnutých spotrebiteľských úveroch veriteľmi za 4.štvrtrok 2011 so stavom ku dňu 31.12.2011 vo výške 18,77 % pre obdobné úvery. Dojednaná odplata je primeraná, v súlade so zákonom (ust. § 53 ods. 6 OZ platného a účinného v čase uzavretia úverovej zmluvy) a dobrými mravmi. Podporne odkazuje na rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach pod č. k. 5Co/181/2017-74 zo dňa 25.1.2018 a rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach pod č. k. 5Co/298/2017- zo dňa 13.2.2018. Pre prípad, ak by aj výška úrokov bola v zmluve dojednaná neplatne, pri výklade právnych úkonov a ich posudzovaní z pohľadu nárokov na ich platnosť je nevyhnutné brať na zreteľ ústavný príkaz preferencie výkladu v prospech platnosti právneho úkonu a dôvody neplatnosti nerozširovať nad rámec zákonom uvedených prípadov. Z napadnutého rozhodnutia je zjavné, že súd I. inštancie sa pri rozhodovaní vyššie uvedenou zásadou neriadil.

10. Nakoľko úverová zmluva bola uzavretá riadne v písomnej forme, úver žalovaný čerpal, čo nerozporoval a zmluvné strany sa riadili jej zmluvnými dojednaniami, aj v záujme zachovania a naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov úverového vzťahu, nie je možné úverovú zmluvu označiť za absolútne neplatný právny úkon. Neexistuje zákonný dôvod pre označenie dotknutej úverovej zmluvy ako celku za absolútne neplatný právny úkon. Právny názor súdu I. inštancie, že neplatné dojednania úrokov z úveru má za následok neplatnosť úverovej zmluvy je nesprávny. Z. č. 129/2010 Z. z. úverovú zmluvu pre prípadnú absenciu náležitosti podľa ust. § 9 ods. 2 z. č. 129/2010 Z. z. v znení platnom ku dňu uzavretia úverovej zmluvy nesankcionuje absolútnou neplatnosťou, ale bezúročnosťou úveru pri splnení podmienok podľa ust. § 11 ods. 1 z. č. 129/2010 Z. z. v znení platnom ku dňu uzavretia úverovej zmluvy. Pokiaľ súd I. inštancie dospel k záveru o neprímeranosti výšky úrokov z úveru, následkom nie je absolútna neplatnosť celého zmluvného vzťahu, ale bezúročnosť úveru s poukazom na ust. § 9 ods. 9 z. č. 129/2010 Z. z. pri splnení zákonných podmienok podľa ust. § 11 ods. 1 z. č. 129/2010 Z. z. Neprimeranosť úrokov dojednaných v úverovej zmluve nespôsobuje neplatnosť úverovej zmluvy ako celku. V tomto podporne odkazuje na právny záver vyjadrený v rozhodnutí KS Prešov pod č. k. 8Co/111/2016-58 zo dňa 26.6.2017. Nakoľko úverová zmluva bola uzavretá platne, vzťahuje sa na plynutie premlčacej doby ním uplatneného nároku režim 3-ročnej premlčacej doby podľa ust. § 101 OZ a ním uplatnený nárok z úverovej zmluvy premlčaný v čase začatia sporu nebol. Náš právny predchodca vyzval žalovaného listom na úhradu omeškaných splátok. Nakoľko žalovaný omeškané

splátky nezaplatil, ku dňu 19.3.2015 jeho právny predchodca vyhlásil predčasnú splatnosť úveru a od tohto dátumu začala plynúť 3-ročná premlčacia doba na uplatnenie nároku. Žaloba bola podaná dňa 16.1.2018, t.j. pred uplynutím 3-ročnej premlčacej doby.

11. Vo vzťahu nároku voči žalovanému súd I. inštancie nemohol aplikovať protiústavný § 5b z. č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa s ust. čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

12. Žalovaný sa k žalobe nijako nevyjadril, neuviedol žiadne dôkazy na svoju obranu, nežiadal vykonať žiadne dôkazy, bol v konaní úplne pasívny, z toho dôvodu nie je možné, aby mu súd poskytol ochranu s poukazom na vyššie uvedené. To znamená, že súd I. inštancie aplikáciou § 5b z. č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa jednostranne zvýhodnil spotrebiteľa, pričom takáto ochrana jedného z účastníkov občianskeho súdneho konania je v rozpore s princípom nestrannosti súdu, a teda aj s princípom právneho štátu. Týmto poukazujeme na uznesenie (zjednocujúce stanovisko) pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky z 11.10.2006, sp. zn. PLz. ÚS 1/06, kde bola riešená otázka okamihu hmotnoprávných účinkov nálezů ústavného súdu a kde ústavný súd okrem iného konštatoval, že hmotnoprávne účinky nálezů vo vzťahu ku konaniam, ktoré ešte neboli právoplatne skončené, nastávajú ex tunc, teda na ustanovenie zákona, ktoré bolo v nesúlade s ústavou, ako je aj § 5b z. č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, sa hľadí, akoby nebolo nikdy súčasťou právneho poriadku.

13. Z dôvodu plnenia na žalovanú pohľadávku žalovaným počas sporu v sume 55,80 eur dňa 17.7.2018, týmto berieme žalobu späť v časti o zaplatenie sumy 55,80 eur s prísl. a navrhuje odvolaciemu súdu konanie v tejto časti zastaviť. Na základe týchto skutočností navrhuje, aby odvolací súd rozsudok súdu I. inštancie zmenil v súlade s petítom tohto odvolania. Uplatňuje si náhradu trov odvolacieho konania.

14. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom, stranou v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu I. inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania a zistil, že je potrebné v napadnutej v zamietajúcej časti a súvisiacej časti výroku o nároku na náhradu trov rozhodnutie zrušiť a vrátiť súdu I. inštancie.

15. Žalobou doručenou súdu dňa 16.01.2018 sa pôvodný žalobca Všeobecná úverová banka, a. s. domáhal, aby súd zaviazal žalovaného zaplatiť 4.273,14eur s príslušenstvom. Žalobu odôvodnil tým, že dňa 25.04.2012 bola medzi stranami sporu uzavretá zmluva o pôžičke č. 5013996, na základe ktorej poskytol žalobca žalovanému sumu 4.803,26 eur. Podľa zmluvy o pôžičke mal žalovaný splácať pôžičku v pravidelných 92 mesačných splátkach v sume 127,61 eur a to do celkovej sumy pôžičky vo výške 11.740,12 eur. Žalovaný uhradil z vyššie uvedenej zmluvy sumu 4.136,69 eur a počas konania 55,80 eur (v ktorej časti zobrať žalobca žalobu späť).

16. Zo Zmluvy o poskytnutí pôžičky č. 5013996 zo dňa 24.04.2012 vyplýva, že ju uzavrel žalovaný s právnym predchodcom žalobcu, bankou ako veriteľom. Predmetom zmluvy bolo dojednanie úveru vo výške 4.803,26 eur, s mesačnou splátkou 127,61 eur, počet mesačných splátok 92, celková výška nákladov 6.936,86 eur, termín konečnej splatnosti 1/2020, priemerná RPMN na trhu 18,77 %, RPMN banky 32 %, úroková sadzba 32 %.

17. Pri dojednávaní úrokov pri peňažnej pôžičke koná v súlade s dobrými mravmi len ten veriteľ, ktorý požaduje primeraný úrok bez ohľadu na to, že dlžník uzatvára zmluvu o pôžičke v situácii pre neho nepriaznivej. V súlade s dobrými mravmi je preto také konanie veriteľa, ktorý sa pri peňažnej pôžičke „uspokojí“ bez ohľadu na to, v akej situácii sa nachádza dlžník, s primeranou výškou odplaty (odmeny) za užívanie požičanej istiny a ktorý svoje voľné peňažné prostriedky mieni „zhodnotiť“ obvyklým spôsobom. Nie je možné neprihliadnuť na skutočnosť, že dlžník uzatvára zmluvu o peňažnej pôžičke a dohodu o úrokoch z tejto pôžičky často práve z dôvodov svojej inak neriešiteľnej finančnej situácie. Nezodpovedá preto všeobecne uznávaným vzťahom medzi ľuďmi, aby dlžník v takejto situácii poskytoval veriteľovi neprimerané až úžernícke úroky. Neprimeranou, a preto odporujúcou dobrým mravom, je taká výška úrokov dojednaná podľa § 658 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru

v dobe dojednaní obvyklú, určenú najmä s prihliadnutím k najvyšším úrokovým sadzbám, uplatňovaným bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek. (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 26. apríla 2012, sp. zn. 5 Cdo 26/2011)

18. Na kategóriu dobrých mravov treba osobitný dôraz klásť pri spotrebiteľských zmluvách. Pojem dobré mravy Občiansky zákonník nedefinuje. Je tomu tak preto, lebo dobré mravy podliehajú spoločenskému vývoju, ale tiež preto, že vo všetkých jednotlivostiach by bolo ťažké ich vystihnúť. Vo všeobecnosti však možno hovoriť o pravidlách morálneho charakteru všeobecne platných v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie. Je to v podstate súhrn určitých etických a kultúrnych pravidiel v spoločnosti všeobecne uznávaných. Činnosť namierenú proti uvedeným pravidlám možno označiť za činnosť proti dobrým mravom.

19. Zákaz konať v rozpore s dobrými mravmi bol obsiahnutý i v zák. č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa. Podľa § 4 ods. 8 tohto právneho predpisu predávajúci nesmie konať v rozpore s dobrými mravmi. Konaním v rozpore s dobrými mravmi sa na účely tohto zákona rozumie najmä konanie, ktoré je v rozpore so zžitými tradíciami a ktoré vykazuje zjavné znaky diskriminácie alebo vybočenia z pravidiel morálky uznávanej pri predaji výrobku a poskytovaní služby, alebo môže privodiť ujmu spotrebiteľovi pri nedodržaní dobromyseľnosti, čestnosti, zvyklostí a praxe, využíva najmä omyl, lesť, vyhrážku, výraznú nerovnosť zmluvných strán a porušovanie zmluvnej slobody.

20. Aplikáciu § 3 OZ v otázke výšky odplaty nevylučuje ani § 53 ods. 6 OZ účinného v čase uzatvorenia zmluvy. Podľa tohto ustanovenia ak predmetom spotrebiteľskej zmluvy je poskytnutie peňažných prostriedkov, nesmie odplata podstatne prevyšovať odplatu obvykle požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch. Pri posudzovaní obdobnosti prípadov sa prihliada najmä na finančnú situáciu spotrebiteľa, spôsob a mieru zabezpečenia jeho záväzku, objem poskytnutých finančných prostriedkov a lehotu splatnosti.

21. Uvedené ustanovenie ale nemožno vykladať tak, aby do odplaty obvykle požadovanej na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch sa zahrňovali i údaje od tých subjektov finančného trhu, ktoré poskytujú neprímerané až úžernícke úroky. Pripustenie takejto možnosti rozhodne nebolo vôľou zákonodarcu a preto pre účely zistenia výšky obvyklej odplaty sa musí vychádzať z údajov finančných inštitúcií poskytujúcich spotrebiteľské úvery za primerané odplaty riadiac sa zásadou dobrých mravov upravenou v ustanovení § 3 ods. 1 OZ. Ustanovenie § 3 ods. 1 OZ patrí k právnym normám s relatívne neurčitou hypotézou, t. j. k právnym normám, ktorých hypotéza nie je stanovená priamo právnym predpisom a ktoré tak prenechávajú súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade sám vymedzil hypotézu právnej normy zo širokého, dopredu neobmedzeného okruhu okolností. Pri posudzovaní, či konanie účastníka občianskoprávneho vzťahu je v súlade či v rozpore s dobrými mravmi, zákon výslovne neurčuje z akých hľadísk má súd vychádzať. Rozhodnutie o tom, či sú splnené podmienky pre použitie ustanovenia § 3 ods. 1 OZ alebo ustanovenia § 39 OZ je vždy potrebné urobiť po starostlivej úvahe, v rámci ktorej musia byť zvážené všetky rozhodujúce okolnosti. Pri dojednaní úrokov koná v súlade s dobrými mravmi len ten veriteľ, ktorý požaduje primeraný úrok bez ohľadu na to, že dlžník uzatvára zmluvu v situácii pre neho nepriaznivej. Neprimeranou, a preto odporujúcou dobrým mravom je taká výška úrokov, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru v dobe dojednaní obvyklú, určenú najmä s prihliadnutím k úrokovým sadzbám uplatňovaným bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek. Pri nebankových subjektoch, ktoré sú taktiež súčasťou finančného trhu sa vzhľadom na vyššiu mieru rizika vo všeobecnosti dajú akceptovať vyššie úroky, rozhodne nie však viac ako o 100 % oproti priemeru bánk. V prejednávanej veci však pôvodný žalobca a zmluvný partner žalovaného VÚB a.s. nebankovým subjektom nie je nakoľko ide o banku a preto primeranosť výšky úrokovej sadzby dojednanej v zmluve o úvere sa musí posudzovať podľa prísnejších kritérií ako pri nebankových subjektoch. U žalobcu ako banky poskytujúcej úvery výška úrokovej sadzby by sa nemala výrazne odkláňať od priemeru úrokových sadzieb uplatňovaných bankami pri poskytovaní obdobných úverov. Dohodnutá úroková sadzba 32 % oproti priemernej úrokovej sadzbe úverov poskytovaných na obdobie piatich rokov bankami vo výške 11,79 % (čo odvolací súd zistil na stránke NBS; súd I. inštancie uviedol 11,42 % ale bez uvedenia zdroja informácie) výrazne prevyšuje tento priemer, čo rozhodne nemožno považovať za primerané, a teda zodpovedajúce dobrým mravom. Záver o neplatnosti dojednaní o úrokoch pre rozpor s dobrými mravmi podľa § 39 OZ má preto oporu vo vykonanom dokazovaní. Uvedený záver nemôže zmeniť tvrdenie žalobcu v odvolaní, že odplata za poskytnutie spotrebiteľského úveru nachádza svoje vyjadrenie v RPMN vo výške 32 % zhodne s

dojednanou úrokovou sadzbou, nakoľko jedinou odplatom poskytnutého úveru je len zmluvný úrok a takéto dojednanie je možné považovať za súladné so zákonom o spotrebiteľských úveroch. Súhrnné informácie o údajoch o novovzniknutých spotrebiteľských úveroch veriteľmi zverejňované MF SR nie je možné nadradiť (a uprednostniť) pred ustanoveniami Občianskeho zákonníka upravujúce dobré mravy. Rovnako nie je dôvodný argument žalobcu, že dojednaná výška úroku nepresahuje maximálnu výšku odplaty stanovenú v nar. vl. č. 87/1995 v § 1a, pretože výška odplaty je skoro trojnásobná, ako správne uviedol súd I. inštancie a nar. vlády akceptuje výšku odplaty maximálne dvojnásobnú.

22. V prípade spotrebiteľských zmlúv môže súd skúmať len celkovú odplatu v zmysle § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy (apríl 2012) a pokiaľ táto odplata podstatne prevyšuje odplatu požadovanú na finančnom trhu, môže vyvodiť jej neplatnosť. Podľa názoru odvolacieho súdu ani zo žiadneho ustanovenia osobitného zákona upravujúceho poskytovanie úverov nemožno vyvodiť, že by malo predstavovať špeciálnu normu voči § 39 OZ a že by malo vylučovať prípadné skúmanie rozporu úrokovej sadzby s dobrými mravmi podľa § 39 OZ. Naopak, ustanovenie § 53 ods. 6 OZ dopĺňa iné normy obmedzujúce výšku odplaty (odmeny) veriteľa pri poskytovaní úverov a pôžičiek. Súčasťou odplaty je totiž nielen samotný úrok, ale aj ďalšie poplatky a plnenia pri uzavretí zmluvy alebo počas jej trvania. Súlad celkovej odplaty s odplatami na finančnom trhu podľa § 53 ods. 6 OZ nebráni súdu skonštatovať nemravnosť úrokovej sadzby podľa § 39 OZ a vysloviť jej neplatnosť. V prerokovanej veci nie je vôbec sporné, že žiaden zákon konkrétne neobmedzuje výšku úrokovej sadzby pri úvere. Z toho však nemožno vyvodiť, že by bola prípustná dohoda o akejkoľvek úrokovej sadzbe. Súd je aj pri neexistencii zákonného obmedzenia výšky úrokovej sadzby oprávnený a povinný skúmať jej súlad s dobrými mravmi v zmysle § 39 OZ.

23. Vo svetle vyššie uvedenej argumentácie, odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu I. inštancie, pokiaľ dospel k záveru, že dohoda o takejto úrokovej sadzbe (odplate) sa prieči dobrým mravom, v dôsledku čoho je podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatná.

24. Súd I. inštancie aplikoval ust. § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“) v znení účinnom v čase rozhodovania súdu, v zmysle ktorého orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával.

25. Pri rozhodnutí zamietnutia nároku žalobcu ho posudzoval súd I. inštancie za premlčaný v zmysle § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a prihliadol na to aj bez návrhu, musel odvolací súd prihliadnuť na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky PL ÚS 11/2016 zo dňa 7.2.2018. Nález bol vyhlásený 27.9.2018 od kedy je záväzný. (účinnosť vyhlásená Nálezom č. 271/2018 Z. z.)

26. Pod sp. zn. 271/2018 Z. z. Ústavný súd SR uviedla časovú verziu predpisu účinnú od 27.9.2018 : Nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL ÚS 11/2016 zo 7. februára 2018. Ústavný súd rozhodol, že ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Dňom vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov SR stráca § 5b zákona č. 250/2007 o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov účinnosť.

27. Súd I. inštancie pri rozhodnutí zamietnutia nároku zdôvodnil, že veriteľ úver žalovanému poskytol 25.04.2012, takže týmto okamihom vedel, že sa žalovaný na jeho úkor bezdôvodne obohatil. V tento deň začala plynúť dvojročná premlčacia doba, ktorá uplynula 25.04.2014, čo bráni tomu, aby súd žalobe podanej v roku 2018 vyhovel. Keďže premlčaný je celý dlh, je premlčané aj príslušenstvo.

28. Odvolací súd však rozhodujúc o odvolaní musel prihliadnuť na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky PL ÚS 11/2016 zo dňa 7.2.2018. Nález bol vyhlásený 27.9.2018 od kedy je záväzný (účinnosť vyhlásená Nálezom č. 271/2018 Z. z.). Keďže Ústavný súd SR rozhodol, že ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

a dňom vyhlásenia tohto nálezu v Zbierke zákonov SR stráca § 5b zákona č. 250/2007 o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov účinnosť, rozhodnutie pri aplikácii uvedeného § 5b je protiústavné.

29. Odvolací súd preto podľa ust. § 389 ods. 1 písm. b) CSP rozhodnutie o zamietnutí nároku spolu s úrokom z omeškania a tiež v časti náhrady trov konania zrušil a vec vrátil v tejto časti súdu I. inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

30. Úlohou súdu I. inštancie bude v ďalšom konaní opätovne posúdiť nárok žalobcu spolu s úrokom z omeškania v zmysle vyššie uvedeného právneho názoru. Odvolací súd poukazuje na ust. § 9 ods. 2 písm. i) zák. č. 129/2010 Z. z., kde Zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí podľa Občianskeho zákonníka musí obsahovať úrokovú sadzbu spotrebiteľského úveru, podmienky, ktoré upravujú jej uplatňovanie, index alebo referenčnú úrokovú sadzbu, na ktorý je výška úrokovej sadzby spotrebiteľského úveru naviazaná, ako aj časové obdobia, v ktorých dochádza k zmene výšky úrokovej sadzby spotrebiteľského úveru, podmienky a spôsob vykonania tejto zmeny; ak sa za rôznych podmienok uplatňujú rôzne úrokové sadzby spotrebiteľského úveru, uvádzajú sa tieto informácie o všetkých uplatniteľných úrokových sadzbách spotrebiteľského úveru a § 11 ods. 1 písm. a) zák. č. 129/2010 Z. z. Poskytnutý spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, ak zmluva o spotrebiteľskom úvere nemá písomnú formu podľa § 9 ods. 1 a neobsahuje náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. a) až k), r) a y) a § 10 ods. 1. Súd I. inštancie posúdi, či úver v dôsledku neplateného dojednania úrokovej sadzby, je možné považovať za bezúročný a bezpoplatkový, pritom zohľadní čiastočné späťvzatie žaloby žalobcu v časti o zaplatenie 55,80 eur a je potrebné zistiť, či došlo k ďalšej úhrade z uplatňovanej sumy, ak áno treba ju v prospech žalovaného zarátať. Zároveň v zmysle ust. § 396 ods. 1 CSP rozhodne súd I. inštancie aj o nároku na náhradu trov konania v novom rozhodnutí o veci.

31. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu I. inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde I. inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prevej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).